Het sluishuisje te Maarssen.

De schutsluis en het sluishuisje, zo schilderachtig gelegen aan de Maarssenveense vaart, werd in oorlogstijd geweldadig vernield bij het onderwaterzetten van den polder.

Gelukkig heeft het bestuur van het Waterschap Maarsseveen in vereniging met Monumentenzorg met ijver de opbouw weer ter hand genomen, en zo dan in den zomer van 1947 zowel de sluiskolk als de sluiswachterswoning weer hersteld en verbouwd. Dit strekt tot verheuging van allen wien de welstand van dit pittoreske bouwsel ter harte ging, want èn de sluis èn het sluishuis geven een eigenaardig cachet aan de dorpsentree, welke menigmaal door een kunstenaar met penseel of tekenstift werd vastgelegd.

Daar viel heel wat te herstellen en ook te verbouwen. De restauratie omvat niet alleen het dichtmaken van spleten en scheuren, opnieuw voegen en verwijderen van losse of verkankerde steenlagen, maar ook wijzigingen in den oostelijke gevel, het dichtmaken en vervangen van nieuwe raamkozijnen enz. De verbouwing beperkt zich in hoofdzaak tot het inwendige. Door meer comfort werden de woonvertrekken meer logeable. Door slopen van binnenmuren, het aanbrengen van nieuwe deuropening, schoonmaken van wanden, vernieuwing van schoorsteen, bevloering en kelderruimte, kreeg het interieur met zijn riant uitzicht inderdaad een prettig aanzien.

Langs Korte Gracht en Sluiskolk werd de houten beschoeiïng vervangen door een damwand van gewapend beton met nieuwe verankering. Alles kan weer de tijd trotseren! Wat den ouderdom van de sluis en het sluishuisje betreft kan dit gezegd worden: De Maerseveense vaart is aangelegd in de 16e eeuw volgens den schouwbrief gegeven 22 Maart 1532 van Karel V en op 28 Febr. 1535 goedgekeurd door het Provinciaal Hof van Utrecht. „Ende die waterganck, wijck ofte vaert, strecken-de van de Loedijck naer Maerssen, dieselve ter erster reijse

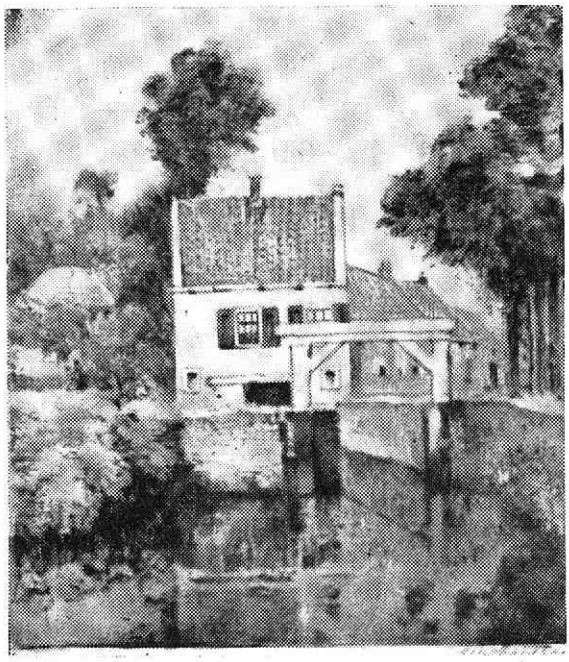

W. v. Leusden.

maecken ende graven uijt den Kercklaen buijten, ofte den hoeven daer Jan Ghijsbrechts op woont" enz.

Uit een „overeenkomst" den ingezetenen van Maarsseveen aangaande dijken en watergangen aldaar d.d. 6 Juni 1645 en goedgekeurd door gedeputeerde Staten van Utrecht 3 Dec. 1645 zien wij, dat bij het doorvaren van de Sluizen „zoveel waters inloopt, dat de landen daer door eijntelijck inunderen," is goed gevonden..... bij ofte omtrent de Vecht, ter plaetse alrede daertoe gedesigneert sal doen maecken een verlaet langh omtrent ses schouwen welcken men dreimael des daeghs, also eens smorgens smiddaechs ende eens savonds sal openen".

De doorvaart of het schutten ging niet zonder kosten, en daarom was ook besloten, dat tot vervallinge van de jaerlixe reparatiën van de voorszluis betaelt sal worden.

Van ijder schouwe ofte schuijt met torff melck ofte andere waeren geladen sijnde acht penningen.

Van een schouw met messen ofte droge aerde geladen sijnde dienende tot amelioratie van de landen vier penningen. Van

een schouw met modder geladen item van ijder ledige schouw ofte schuijt twee penningen [1]).

De ingezetenen van Tienhoven behoefden ook niet meer te betalen bij het passeren van de sluis dan de „voorschreven ordinaris tol", maer eveneens die van Maarssenveen varende door 't verlaet van „Tienhoven" waren niet gehouden meer als gelijken tol te betalen.

Het Archief van het Waterschap bevat verder nog interessente gegevens over Sluis en sluisgeld, over de bruggen en vooral over de Molen, helaas verdwenen, en de molenvliet. Het sluisgeld werd telkens weer opnieuw bij reglement vastgesteld o.a. in 1738 en 1763. Bijv.:

Een scheepje of turfpontje zal betalen zes stuivers.

Een vragtschuyt ses stuivers.

Een schuytje groot seven korven twee stuivers.

Een schouw met hoy uitgaande hetzij klein of groot zal betalen een stuiver.

Een schouw met messie, steen, aarde etc. uitvarende zal betalen twee stuivers.

Voor de schouwen met turf geladen gold een aparte regeling.

Vraagt men nu naar den ouderdom van het thans weer gerestaureerde Sluishuisje, staande op de overlandse Wetering naast het huys ten „Bosch" dan is dat moeilijk met één woord te zeggen. Herhaaldelijk immers werden vernieuwingen aangebracht, waarop ook wijst de bewaarde steen met het jaartal 1825. Een ingrijpende vernieuwing had nog plaats in 1876, toen een muur opnieuw werd opgemetseld met boerengrauw, nieuwe kozijnen en deuren werden aangebracht en het dak opnieuw verdekt. Dank zij de restauratie van 1947, waarbij wel enkele dingen zijn weggevallen, die de oude Zuider-Sluis nog meer accent gaven, zal toch voor den vreemdeling het aardig Sluishuis voortaan weer iets van zijn oude bekoring blijven behouden door de soberheid in zijn bouwtrant in zijn bescheiden voorkomen aan de weg naar oud-Maarsseveen en Tienhoven.

A. E. R.

---

[1]) Van de Water Groot Placaetboek, II 203.